

Střední školu si dítě musí vybrat samo

10.11.2009 Lidové noviny str. 25 Akademie - příloha
PAVLA HOUŠTECKÁ

Průvodce volbou střední školy pro zodpovědné rodiče, kteří nechtějí nic ponechat náhodě a chtějí, aby jejich dítě bylo spokojené

Na volbu školy není nikdy dost brzy a nikdy příliš pozdě. A je jedno, jestli je vaše dítě v páté nebo deváté třídě základní školy. Známe rodiče, kteří už v době, kdy jejich potomek čerstvě nastoupil do sedmé třídy, obráželi dny otevřených dveří středních škol.

Od výběru střední školy ale rodič nemusí mít pokoj ani ve chvíli, kdy jeho dítě už do nějaké chodí. Může být třeba v kvartě osmiletého gymnázia, kde není úplně spokojené, takže uvažujete o přestupu na jinou školu. Jak si v takové situaci poradit, případně s kým se o ní poradit? Podle čeho se rozhodovat? Co všechno je dobré zjistit, abyste měli jistotu, že výsledkem vaší volby bude spokojené dítě? A nezapomínejte na to, že právě ono musí být rovnoprávným účastníkem této volby a že nesmí žít v pocitu, že jste rozhodli za něj, nebo dokonce proti němu.

Školní veletrhy stojí za návštěvu. První místo, kam vyrazit za sběrem informací, jsou veletrhy středních škol. Ty již tradičně zprostředkovávají žákům základních škol a všem, kteří jsou jim při rozhodování nápomocni, velké množství údajů o aktuální vzdělávací nabídce. Na stáncích je k dispozici nejen dostatek letáčků a brožur. Důležitá je hlavně možnost rozhovorů se zástupci škol, a to nejen s vyučujícími, ale často i se studenty. Každý rodič si určitě přeje, aby se jeho dítě na škole cítilo dobře. Víme však, jak se bude cítit za rok? Dokážeme odhadnout, jaké budou jeho priority za čtyři roky? Asi těžko, nicméně právě tady můžeme podpořit navázání kontaktů s těmi, kdo už to mají za sebou.

Studentů na stáncích škol je dobré se zeptat třeba na jejich vysvědčení na základní škole, jaký mělo vliv na jejich přijetí na střední školu. Ideální je pak srovnání s někým, kdo chodil na stejnou základní školu jako naše dítě. A rozhodně neuškodí, když se zeptáme na průběh prvního ročníku.

I pro ty, kdo se už rozhodli. Veletrhy středních škol probíhají během podzimních měsíců v mnoha městech všech krajů. Během listopadu můžete navštívit řadu regionálních akcí tohoto druhu. Rodiče z Brna a okolí by určitě neměli vynechat XV. veletrh SŠ, gymnázií, SOU a VOŠ 2009, který proběhne na 27. a 28. listopadu. Termíny jednotlivých veletrhů naleznete na adrese www.atlasskolstvi.cz.

Pro koho jsou veletrhy určeny? Samozřejmě zejména pro ty, kdo budou v tomto školním roce vyplňovat přihlášku - přesněji řečeno až tři přihlášky. Návštěvu veletrhu bych ale jistě doporučila i těm, kteří mají ještě rok nebo dva čas. Vypravit by se měl určitě ten, kdo zatím tápe a rád by touto cestou alespoň částečně zúžil velmi široké spektrum nabídky vzdělávacích institucí.

Nicméně i pevně a neochvějně rozhodnutý žák by měl veletrh navštívit. Právě takovému uchazeči o středoškolské studium třeba možná utekla informace o nově otvíraném oboru nebo specializace v rámci zvoleného oboru, ale na jiné škole. A pokud hledáte SOŠ, bývá na veletrzích k vidění řada výsledků praxe (prezentace výrobků a služeb). Hledáte-li vhodné gymnázium, těšte se na doprovodný program jednotlivých škol.

Je vůbec dobré doprovázet dítě na takový veletrh? Možná je ideální společně vyrazit, ale obcházení stánků jednotlivých škol už nechte na něm. Nebo dítě pošlete nejprve se spolužáky a pak si při další návštěvě nechte ukázat, co je zaujalo.

Pokračování na straně 27

Dokončení ze strany 25

Máte-li ještě mladší dítě, není na škodu vzít je s sebou. Možná má úplně jiné zájmy než starší sourozenec, ale obecné úvahy o volbě střední školy se právě zde mohou přirozeně nastartovat.

Dny otevřených dveří: ptejte se bez skrupulí Úroveň prezentace škol, a to zejména na veletrzích, souvisí do velké míry s jejich zřizovatelem. Fádni prezentace snadno zamíří kvalitu, líbivá upoutávka zas může zakrývat podstatné nedostatky.

Nechceme-li kupovat zajíce v pytli, je třeba vypravit se přímo do škol, které prošly naším předvýběrem. (Malá rada pro otrlé: pokuste se nahlédnout do škol i mimo dny otevřených dveří.)

První, o co je třeba se zajímat, jsou kritéria pro přijetí do prvního ročníku (pokud ovšem nebydlíte na Zlínsku, kde má prospěch na základní škole na přijetí nulový vliv -všechny střední školy v regionu budou přijímat nové studenty pouze na základě výsledků testů SCIO). Není průměr jako průměr. Důležité je, jaký typ průměru známek na vysvědčení bude brát škola v úvahu. Některé školy zajímají všechny předměty, a to ve stejné míře, na některých gymnáziích se ale například nehledí na výsledky z výchov (výtvarné, hudební apod.). Pro některé školy jsou důležité jen profilové předměty

(např. matematika a fyzika) a konečně některé školy sice sledují všechny předměty, ale výsledky profilových předmětů (např. cizí jazyk, matematika a český jazyk) mají větší váhu než známky z předmětů ostatních.

Důležitý je i údaj o počtu vysvědčení, která budou rozhodovat o přijetí, či nepřijetí uchazeče. Povinně se sice do přihlášky vyplňují výsledky obou pololetí v osmé třídě a pololetní vysvědčení z třídy deváté, ale ne vždy se všechna tři vysvědčení berou v úvahu.

Určitě si nezapomeňte zjistit, jaký byl typický průměr naposledy přijatých žáků. Údaj o podmínkách pro prominutí zkoušek pro obory, kde se zkoušky konají, je také důležitý. Vždy ale záleží na tom, jaké výsledky budou mít letošní uchazeči o daný obor. Doporučovaný průměr je vždy pouhým odhadem (při neočekávaně velkém převisu poptávky a nabídky bude požadovaný průměr nakonec nižší a naopak).

Ne všechny slibované volitelné předměty se nakonec otevrou. O kvalitě školy svědčí i nabídka cizích jazyků. Kromě „velkých“ typu angličtiny leckde slibují také výuku dalších jazyků, například francouzštiny a španělštiny. Některé nabízené jazyky se pak ale nakonec neotevrou s odůvodněním, že se nesešel dostatečný počet žáků. Obdobná situace nastává i při výběru dalších povinně volitelných předmětů.

Chtějte proto vědět, jaká je pravděpodobnost jejich otevření. Možnosti škol v tomto ohledu úzce souvisejí s možnostmi jejich zřizovatele. Vyučovat tři studenty třikrát týdně po čtyři roky méně žádaný cizí jazyk bude asi obtížné.

Jako rodič bych rozhodně dala přednost škole, která nabízí možnost získání nějakého cizojazyčného certifikátu (např. FC). Žáci takové školy mohou mít i méně hodin cizích jazyků během studia, protože se předpokládá jejich vyšší vstupní znalost. Čili více hodin jazyka ještě nemusí znamenat vyšší úroveň jazykového vzdělávání na dané škole.

Osvědčení mohou být ale i jiného druhu, kupříkladu **ECDL** (informační gramotnost). S ní souvisí také vybavení školy informačními technologiemi (ITC). Během návštěvy školy jistě nahlédnete do učebny informatiky - chtějte se při tom dozvědět nejen to, jaké krásné nové stroje tu mají, ale také jakým způsobem jsou ITC zapracovány do celého učebního plánu. Nejde jen o hodiny výpočetní techniky, ale hlavně o její aplikaci v ostatních předmětech.

Naši učitelé jsou tu spokojeni. Významným ukazatelem kvality každé instituce je stabilita personálu. Zkuste tedy zjistit, jaká je fluktuace pedagogů vybrané školy. Významná je právě u cizích řečí. Mění-li se často učitelé jazyků, mění se nejspíš i styl výuky a studijní materiály. Kvalita ani nemusí klesat nebo stoupat, ale více než jedna změna během studia, ba dokonce během jednoho školního roku je rozhodně nežádoucí.

A opět stejná rada: Ptejte se nejen vyučujících, ale - pokud je to možné - i samotných žáků. Dozvíte se třeba, kolik času tráví obvykle student průmyslové školy rýsováním v době mimo vyučování, jaký byl první ročník (problémy s přechodem ze základní školy), jak se jim líbí na pravidelné praxi. Ptejte se ale i na vybavení sportovišť, úroveň školní jídelny apod. Tápete-li v záplavě informací o nabídce školy, právě rozhovory s žáky mohou být pro vaše dítě důležité. Po názorech studentů se můžete porozhlédnout i na webu.

Kolik se jich odsud dostalo na vysokou školu?

Máte ambice mít z dítěte jednou vysokoškoláka nebo uvažujete o tom, že by pokračoval na vyšší odborné škole (VOŠ)? Pak se nespokojte s pouhým početním údajem o úspěšnosti při přijímání na tyto školy. Přijetí totiž může být relativně snadné, ale samotné studium může být daleko obtížnější. Proto se zajímejte i o to, na jaké konkrétní školy nejčastěji odcházejí studenti dané střední školy. A také, pokud to škola má podchycené, zda studium dokončili.

Kvalitu střední školy určitě zvyšuje i možnost absolvovat volitelné semináře zaměřené na přípravu ke zkouškám na vysokou školu. Nejen na gymnáziích a lyceích si studenti volí předměty, které pro ně mají větší důležitost kvůli zamýšlenému vysokoškolskému oboru.

Míříme do života praktického. Přemýšlíte-li o obchodní akademii, ptejte se na dni otevřených dveří, jak probíhá praxe. Jestli si studenti hledají sami firmu, kde praxi absolvují, nebo zda jim praxi zajistí škola. Zajímejte se o to, co jim praxe dala. Optejte se také, kde je praxe zajišťována a zda je, či není obvyklé, že čerství absolventi získají místo ve firmě, kde praxi během školy vykonávali. Čerství maturanti oboru stavebnictví se mohou hned uplatnit jak při realizaci staveb, tak v projekčních kancelářích.

Zvažte ale také, jestli ve skutečnosti nehledáte spíše školu s ještě užší specializací. Vysoké procento absolventů obchodních akademií se hned po maturitě dále vzdělává, řada z nich se věnuje intenzivně jazyku či zvyšuje svou informační gramotnost a mnozí absolventi pokračují ve studiu na VŠ nebo VOŠ. Vstup na trh práce tady nebývá tak rychlý jako třeba po zdárném dokončení stavební průmyslovky.

Řekněte mi, co bych měl dělat Nejen pro zcela nerozhodné se nabízí pomoc v podobě profitestů ve spádové pedagogicko-psychologické poradně. Ty rozhodně poodkryjí potenciál pro studium (změří nejen výši inteligence, popíšou také její strukturu), ale pokud neabsolvujete žádnou další konzultaci, jen těžko odhadnete, jak se bude vaše dítě v nejbližších čtyřech letech osobnostně rozvíjet.

Přínosná může být také návštěva studijního konzultanta, nejlépe začerstva po vzdělávacím veletrhu či dnu otevřených dveří. Vyhledejte ho ale samozřejmě jen v případě, že k němu máte důvěru. Ideální samozřejmě je, pokud vašeho syna či dceru alespoň rok učil nebo se alespoň spolu s nimi zúčastnil nějaké pobytové akce (lyžařského kurzu apod.). Rozhodování se může významně účastnit i třídní učitel nebo třeba učitel předmětu s vysokou hodinovou dotací (matematika, jazyk apod.).

Jak poznáte dobrého studijního konzultanta? Podle jeho zvědavých otázek. Měly by se určitě týkat životního stylu širší rodiny nebo komunity, jíž je mladý člověk součástí. Kořeny volby povolání mohou sahát až do raného dětství - svých dětských klientů se proto často ptám, při jaké činnosti pravidelně přestávali vnímat čas. Pohled zvenčí, názor někoho nezávislého je zkrátka vždy vítaný. A zaslouží si ho i děti samotných konzultantů. Na rozhodnutí musí mít vliv i rozvedení tatínkové Velké zlo mohou napáchat rodičovské (častěji mateřské než otcovské) strachy. Měly by ale zůstat u rodičů a nedotýkat se dětí. Ty potřebují rozumnou podporu a zázemí. Opačným problémem jsou přehnané ambice rodičů. Oba typy problémů je možno - a záhodno! - konzultovat tam, kde se ke slovu mohou dostat jednotliví členové klientských rodin.

Výsledkem zodpovědné přípravy by měl být názorový soulad v rodině před konečným rozhodnutím a vyplněním přihlášky. Velkým přínosem jsou také názory rodiče, s nímž mladý člověk nežije trvale v domácnosti. Rozvedený tatínek musí dostat svůj prostor.

Velké plány svých dětí neházejte pod stůl a pokuste se vzít vážně i nápady typu letuška, pilot, velmi úspěšný propagační grafik. Pokud obстоjíte v zatěžkávací zkoušce rodinné komunikace, kterou volba střední školy bezesporu je, budete odměněni šťastným dítětem. A to není málo.

Pouhý početní údaj o úspěšnosti při přijímání na vysoké školy nestačí. Zajímejte se také o to, na jaké konkrétní vysoké školy studenti nejčastěji odcházejí a kolik z nich je dostudovalo.

Chtějte vědět, jaká je pravděpodobnost otevření slibovaných volitelných předmětů a dalších jazyků. Možnosti škol v tomto ohledu úzce souvisejí s možnostmi jejich zřizovatele.

Foto popis| Představy rodičů a jejich dětí se při výběru školy mohou rozcházet. Dejte svému dítěti šanci a nedopusťte, aby při vyplňování přihlášky mělo pocit, že jste rozhodli proti jeho vůli.

Foto autor| Foto Profimedia.cz